

Силабус курсу
МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Спеціальність - 152 Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка
Освітньо-професійна програма: “Технології інтернету речей”

Рік навчання: IV Семестр: VII

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПП

Контактна інформація

Башуцька Оксана Степанівна

o.bashutska@wunu.edu.ua

Опис дисципліни

У сучасних реаліях діяльність суб'єктів господарювання супроводжується різними видами ризиків. Для прийняття ефективних управлінських рішень на мікро- та макрорівнях суб'єкту господарювання слід не уникати їх, а навчитись керувати ними, використовуючи розроблені методи управління та нейтралізації ризиків, що дозволить звести до мінімуму їх рівень і водночас отримати очікуваний рівень доходу.

Тому метою вивчення дисципліни «Моделі управління ризиками в ринковій економіці» є вивчення теоретичних основ моделювання ризиків для різних видів діяльності та методів управління ризиками. Завдання вивчення дисципліни є набути навичок кількісного оцінювання ризиків у складних системах.

Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Сутність та види ризиків	Знати визначення ризику як імовірності настання небажаних наслідків та основні його класифікації (фінансові, операційні, ринкові, кредитні, виробничі, проектні; систематичні й несистематичні тощо). Вміти розпізнавати різні види ризиків у типових управлінських і фінансових ситуаціях та описувати їх можливі наслідки для організації чи проекту. Розуміти відмінність між ризиком і невизначеністю та роль ризику як невід'ємного елемента підприємницької та інвестиційної діяльності.	Тести, питання
2	Організація управління ризиками	Знати основні етапи процесу управління ризиками: ідентифікація, аналіз, оцінювання, вибір методів реагування, моніторинг і контроль, а також типові організаційні моделі ризик-менеджменту в компанії. Вміти описувати, як розподіляються ролі та відповідальність між керівництвом, ризик-менеджером і підрозділами організації в системі управління ризиками. Розуміти значення інтеграції ризик-менеджменту в загальну систему корпоративного управління та стратегічного планування.	Тести, питання

3	Статистичні методи оцінювання ризиків	Знати основні статистичні показники, що використовуються для оцінювання ризику (дисперсія, середньоквадратичне відхилення, коефіцієнт варіації, кореляція), та їх інтерпретацію. Вміти застосовувати статистичні методи для аналізу варіації результатів, побудови розподілів, оцінювання ймовірностей настання збитків і порівняння ризиковості альтернатив. Розуміти обмеження статистичних методів (залежність від якості історичних даних, стійкість до викидів) та необхідність їх поєднання з якісними підходами.	Тести, питання
4	Експертні методи оцінювання ризиків	Знати сутність експертних методів (анкетування, інтерв'ю, метод Делфі, парні порівняння, ранжування) та сфери їх застосування, особливо коли статистичні дані обмежені або відсутні. Вміти організувати прості процедури експертного оцінювання ризиків: добирати експертів, формулювати запитання, узагальнювати отримані оцінки. Розуміти переваги та недоліки експертних методів (гнучкість, залежність від компетентності та упередженості експертів) та важливість поєднання експертних і кількісних підходів.	Тести, питання
5	Теорія корисності та схильності до ризику	Знати основні положення теорії очікуваної корисності (фон Неймана–Моргенштерна), поняття функції корисності, а також типи ставлення до ризику (несхильність, нейтральність, схильність). Вміти пояснювати, як індивідуальні переваги та ступінь неприйняття ризику впливають на вибір альтернатив при однаковій очікуваній вигоді. Розуміти роль теорії корисності у моделюванні поведінки інвесторів та менеджерів і її значення для побудови моделей прийняття рішень в умовах ризику.	Тести, питання
6	Оцінка ризику інвестиційних проєктів	Знати основні показники ефективності інвестиційних проєктів (NPV, IRR, період окупності, індекс прибутковості) та підходи до врахування ризику (коригування ставки дисконту, аналіз сценаріїв, аналіз чутливості, метод Монте-Карло). Вміти аналізувати, як зміна ключових параметрів проєкту (обсяг продажу, ціна, витрати, ставка дисконту) впливає на рівень ризику й очікуваний результат. Розуміти відмінність між диверсифікованим і недиверсифікованим ризиком інвестицій та роль ризик-менеджменту у відборі й супроводі проєктів.	Тести, питання
7	Основні способи регулювання ризиків	Знати основні стратегії реагування на ризики: уникнення, зменшення (мінімізація), прийняття (утримання), передача чи розподіл (страхування, хеджування, партнерство). Вміти добирати адекватні способи регулювання для різних типів ризиків, враховуючи їхню імовірність, масштаб можливих збитків і вартість заходів реагування. Розуміти, що управління ризиками спрямоване не лише на зменшення загроз, а й на збереження можливостей отримати додаткову вигоду при прийнятному рівні ризику	Тести, питання

Літературні джерела

1. Васильєва Т.А., Кривич Я.М., Леонов С.В. Економічний ризик: методи оцінки та управління :навч. посіб. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2020. - 208 с.
2. Вітлінський В.В. Ризикологія в економіці та підприємстві: монографія // Вітлінський В.В.,Великоіванченко Г.І. – Київ: КНЕУ, 2020. – 480 с.
3. Артими-Дрогомирецька З. Б. Економічний ризик: Навчальний посібник. / З. Б . Артими-Дрогомирецька. - К.: Центр учбової літератури, 2013.- 316с.
4. Економіко-математичне моделювання: навчальний посібник. / За ред.. О.Т . Іващука. – Тернопіль:ТНЕУ: Економічна думка, 2020. – 704с.
5. Івченко І.Ю . Моделювання економічних ризиків і ризикових ситуацій. Навч. посібник / І.Ю .Івченко – К.: Центр учбової літератури, 2020. – 344 с.
6. Шегда А.В. Ризики в підприємстві:оцінювання та управління. Навч. посібник / А.В.Шегда,М.В.Голованенко. – К.:Знання, 2018. –271 с.
7. Балджи М.Д. Економічний ризик та методи його вимірювання. Навчальний посібник. – Харків:Промарт, 2022. – 300 с.
8. Кучеренко В.Р., Карпов В.А., Карпов А.В. Економічний ризик та методи його вимірювання:Навчальний посібник. – Одеса, 2021. – 200 с.
9. Старостіна А. О., Кравченко В. А. Ризик-менеджмент: теорія та практика: Навч. посіб. – К.: ІВЦ —Видавництво «Політехніка», 2004. – 200 с.
10. Посохов І.М. Управління ризиками у підприємстві: навчальний посібник / І. М. Посохов. –Харків : НТУ «ХП», 2020. – 220 с.
11. Управління фінансовими ризиками : навч. посібник / Куцик П.О., Васильців Т.Г., СороківськийВ.М., Стефаняк В.І., Сороківська М.В. – Львів : Растр-7, 2019. – 318 с.
12. Вітлінський В. В. Економічний ризик : ігрові моделі : Навч. посібник / В. В. Вітлінський, П. І.Верченко, А. В. Сігал, Я. С. Наконечний.– К. : КНЕУ, 2022.– 446 с.
13. Amitabh Bhargava. Credit Risk Management Systems In Banks. — ICID. Feb 10, 2016.
14. Beck U.Risk Society. Towards a New Moderning. London, 2002. 298 p.

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних за ходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування тощо) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Політика щодо визнання результатів навчання

Відповідно до «Положення про визнання в Західноукраїнському національному університеті результатів попереднього навчання»

(https://www.wunu.edu.ua/pdf/pologenya/Polozhennya_ruzult_poper_navch.pdf)

здобувачам вищої освіти може бути зараховано результати навчання (неформальної/інформальної освіти, академічної мобільності тощо) на підставі підтвердних документів (сертифікати, довідки, документи про підвищення кваліфікації тощо). Рішення про зарахування здобувачу результатів (певного освітнього компонента в цілому, або ж окремого виду навчальної роботи за таким освітнім компонентом) приймається уповноваженою Комісією з визнання результатів навчання за процедурою, визначеною вищезазначеним положенням.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Моделі управління ризиками» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
40 %	40%	5 %	15 %
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тестування	Самостійна робота
Оцінка визначається як середнє арифметичне з отриманих оцінок	Виконання модульного завдання	Оцінка за тестування	Оцінка за виконання самостійного завдання

Шкала оцінювання

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)